

## Chambre des Représentants

SESSION 1979-1980

12 FÉVRIER 1980

### PROPOSITION DE LOI

instituant un Commissaire royal  
du Quart Monde

(Déposée par Mme Ryckmans-Corin et M. Wathelet)

### DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Il est largement démontré que le progrès économique et social de ces quarante dernières années n'a pas accordé à tous les membres de la société les conditions adéquates de plein épanouissement et de participation à la vie économique et sociale.

Des œuvres de bienfaisance et des mouvements militants ont permis de découvrir qu'en dehors et en marge des structures sociales d'aide et de promotion du bien-être, il existe une population, inconnue des statistiques nationales, à laquelle n'échoit aucun fruit de la croissance économique et du progrès social. Il s'avère que cette population vit depuis des générations dans la misère et l'exclusion de la société.

Certes, en volume, la population du Quart Monde a diminué au cours de ce siècle; par ailleurs, elle est maintenant distincte des populations ouvrière et prolétaire appelées à une promotion morale et matérielle, grâce notamment à l'action des organisations syndicales.

Bien sûr, certains mécanismes d'assistance (action des C. P. A. S., des législations de « droits planchers », activités des œuvres de bienfaisance, etc...) ont contribué à sortir l'un ou l'autre sous-prolétaire de sa condition d'exclu.

Néanmoins, des études récentes ont remis en question les mécanismes de transferts sociaux, les assurances sociales et les lois octroyant des revenus garantis dans la mesure où les citoyens les plus pauvres n'ont pu en bénéficier.

L'ensemble des conditions de vie de cette population révèle des carences et des injustices. La crise économique aggrave ces problèmes.

## Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1979-1980

12 FEBRUARI 1980

### WETSVOORSTEL

tot instelling van een Koninklijk Commissaris  
voor de Vierde Wereld

(Ingediend door Mevr. Ryckmans-Corin en de heer Wathelet)

### TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De economische en sociale vooruitgang tijdens de laatste veertig jaar heeft niet aan allen de gelegenheid gegeven om zich volledig te ontplooien en om op bevredigende wijze deel te nemen aan het economische en sociale leven.

Liefdadigheidswerken en actiegroepen hebben aan het licht gebracht dat er buiten en naast de sociale hulpverleningstructuren en de bevordering van het welzijn, een bevolkingsgroep — die niet in de nationale statistieken voorkomt — helemaal geen baat vindt bij de economische groei en de sociale vooruitgang. Die groep leeft al generaties lang in armoede en is uit de samenleving gesloten.

Het volume van de Vierde Wereld-bevolking is in de loop van deze eeuw ongetwijfeld gedaald, zij moet trouwens worden onderscheiden van de klasse van de arbeiders en proletariërs die, met name ingevolge de inzet van de vakorganisaties, aanspraak kunnen maken op morele en materiële voortuitgang.

Bepaalde vormen van bijstand (de werking van de O. C. M. W.'s, de wetgeving m.b.t. « minimumrechten », de actie van liefdadigheidswerken enz.) hebben er ongetwijfeld toe bijgedragen het een of het ander lid van het lompenproletariaat los te maken uit zijn afzondering.

In recente studies worden de mechanismen inzake sociale uitkeringen en sociale verzekeringen en de wetten tot toekenning van een gewaarborgd inkomen echter weer in twijfel getrokken, aangezien de armste burgers er geen baat bij vinden.

De levensvoorwaarden van die bevolkingsklasse zijn gekenmerkt door leemten en onrecht. De economische crisis verergert die problemen nog.

Des réformes et actions durables et coordonnées seront seules à même d'y faire face. Il s'agit, en fin de compte, de briser l'isolement et l'exclusion de la société dont la population la plus pauvre est victime, en la reconnaissant comme partenaire dans la vie politique, économique et sociale.

Il s'agit davantage de rechercher « l'effet de qualité » plutôt que « l'effet de quantité », étant entendu que le second serait la conséquence du premier.

C'est à cette fin que la désignation d'une personnalité indépendante paraît opportune pour proposer les formes et les lieux adéquats pour l'instauration d'un dialogue entre la population du Quart Monde et le reste du pays.

Des expériences précédentes ont montré que ce mode d'action pouvait être efficace.

Par définition, la mission de cette autorité serait temporaire, mais les jalons d'une approche globale de la misère dans notre pays seraient ainsi placés. Cette réforme constituerait un précédent dans le monde, tout à l'honneur de la Belgique.

### I. — Le Quart Monde en Belgique

La première caractéristique du Quart Monde, qui est simultanément d'ailleurs, une preuve de son exclusion, est d'être un peuple mal connu. Peu de statistiques, pas de chiffres sûrs et contrôlés, pas de recensement de la population sous-prolétaire en Belgique, ni même en Europe. L'utilisation du terme « Quart Monde » relève plus de l'action militante que de travaux scientifiques de classification sociale.

Il existe par contre une « population » privée de son identité sociale, identifiée comme une série de « cas » sociaux, médicaux ou psychologiques, pris en charge par des mécanismes d'assistance sociale créés par les pouvoirs publics ou le secteur privé.

Par cette approche, un trait est tracé dans la continuité historique du Quart Monde qui le rattache, à travers le prolétariat du début du siècle, aux victimes de l'oppression sociale des premières concentrations urbaines et de la révolution industrielle et au-delà, aux vagabonds, mendiants et gens errants de la Renaissance et du Moyen-Age.

Cette population vit, dans son être, l'exclusion des lieux de « socialisation » par excellence que constituent l'école et le métier.

La théorie du handicap social à l'école est suffisamment répandue dans l'opinion pour qu'il ne soit pas nécessaire d'y revenir ici; que l'on songe au handicap scolaire de celui qui n'est pas même repris statistiquement, parmi les « manœuvres et ouvriers non qualifiés ».

Il en résulte un taux très élevé d'analphabétisation en Quart Monde et ses conséquences: exclusion culturelle (accès à la culture) et sociale (accès au métier).

Le Quart Monde vit comme étranger à la culture et aux cultures ambiantes auxquelles il ne peut participer; de plus, sa culture est liée ou marquée par la réprobation sociale.

En matière d'emploi, le Quart Monde constitue la dernière couche du prolétariat urbain ou rural composée de travailleurs non qualifiés, instables, irréguliers ou nomades. La population du Quart Monde est un réservoir de main-d'œuvre pour les petits métiers et besognes insalubres qu'engendre la société industrielle. La survivance de la crise économique et le rétrécissement du marché de l'em-

Dat kan alleen verholpen worden door duurzame en gecoördineerde hervormingen en acties. Uiteindelijk komt het er op aan de afzondering en de uitsluiting uit de samenleving, waarvan de armsten het slachtoffer zijn, te doorbreken, door ze als partner te erkennen in het politieke, economische en sociale leven.

Het gaat er hier meer om een « kwalitatief » dan wel een « kwantitatief effect » te vinden, met dien verstande dat het tweede uit het eerste zou voortvloeien.

Daarom lijkt het wenselijk er een onafhankelijk persoon mede te belasten naar de gepaste structuren en plaatsen te zoeken voor de totstandkoming van een dialoog tussen de bevolkingsgroep van de Vierde Wereld en de rest van ons land.

Uit vroegere ervaringen is gebleken dat een dergelijke actie doeltreffend kan zijn.

Ofschoon die persoon uiteraard een tijdelijke opdracht zou hebben, kan hij de weg afbakenen voor een globale aanpak van het probleem van de ellende in ons land. België zou aldus de eer te beurt vallen met deze hervorming baanrekend werk te verrichten op wereldvlak.

### I. — De Vierde Wereld in België

Een eerste kenmerk van de Vierde Wereld, hetwelk trouwens tegelijkertijd het bewijs levert dat het hier om een uitgesloten bevolkingsgroep gaat, is het feit dat zij slechts oppervlakkig bekend is. Over het lompenproletariaat in België en zelfs in Europa zijn weinig statistieken voorhanden; de desbetreffende cijfers zijn onbetrouwbaar en er zijn nooit tellingen gedaan. De uitdrukking « Vierde Wereld » wordt vooral door militante groepen gebezigd en heeft vrijwel geen wetenschappelijke waarde, terwijl ze evenmin een maatschappelijke positie aanduidt.

Daarentegen bestaat er een « bevolkingslaag », die maatschappelijk nergens staat en « geïdentificeerd » wordt als een reeks sociale, medische of psychologische « gevallen » die steun krijgen van particuliere of overheidsinstellingen voor maatschappelijke bijstand.

De Vierde Wereld aldus bekijken betekent dat de lijn wordt doorgetrokken naar het proletariaat rond de eeuwwisseling, de slachtoffers van de sociale verdrukking waarmee de eerste stedelijke getto's en de industriële revolutie gepaard gingen en de Renaissance en de Middeleeuwen met hun landlopers, bedelaars en zwervers.

Die « socialen » ondervinden aan den lijve dat hun de toegang ontzegd wordt tot school en vakmanschap, die toch bij uitstek instrumenten zijn voor « socialisering ».

De theorie van de sociale handicap op school is genoegzaam bekend en het is dan ook niet nodig er hier nader op in te gaan; wij denken hierbij aan de handicap in het onderwijs van degenen die statistisch zelfs niet ondergebracht kunnen worden in de categorie van de « hulp-arbeiders en ongeschoolde arbeiders ».

De Vierde Wereld telt dan ook een zeer hoog percentage analfabeten met alle gevolgen vandie: culturele uitsluiting (toegang tot de cultuur) en sociale uitsluiting (toegang tot het beroep).

De Vierde Wereld staat geheel buiten de cultuur en de omringende culturele invloeden. Wat bij deze bevolkingslaag voor cultuur doorgaat wordt door de maatschappij geringschattend bekeken.

Inzake werkgelegenheid staat de Vierde Wereld helemaal onderaan in het stedelijk of landelijk proletariaat, doordat zij uit ongeschoolde, onstabiele, ongeregelde of zwervende werknemers bestaat. Zij vormt een reservoir van krachten die worden ingezet voor het opknappen van klusjes en ongezonde karweien in onze geïndustrialiseerde samenleving. De economische crisis en de verslechtering van

ploi contribuent évidemment à aggraver cette situation dégradée. Il convient de rappeler que la majorité des prestations de sécurité sociale, étant liées au travail régulier du bénéficiaire, ne sont pas acquises au Quart Monde.

## II. — Besoins et principales revendications du Quart Monde

### a. Etre reconnu.

b. Priorité à l'acquisition par les familles du Quart Monde, des préalables à la participation démocratique que sont l'alphabétisation et le métier. Accès à la connaissance par la formation et l'information.

c. Développement et généralisation des mécanismes de transferts sociaux assurant la redistribution verticale entre les couches de la population. Ceci devrait mener à des interventions publiques beaucoup plus importantes pour les quartiers et les populations les plus pauvres.

Application effective de la loi sur le minimum garanti, de la loi sur les prestations familiales garanties, etc...

Nécessité d'une politique de prestations sociales équitables et adaptées aux besoins des familles.

d. Adaptations et modifications dans le fonctionnement de la pratique institutionnelle, administrative et sociétaire.

Exemple : si les allocations familiales sont garanties par la loi, dans la pratique administrative, combien de familles ne les perçoivent pas pendant des mois pour l'une ou l'autre raison mystérieuse.

e. Logement : habitation familiale, sécurité et environnement humainement épanouissant.

f. Droit à la famille : statut social de la mère de famille, moyens d'élever et d'éduquer ses enfants, revenu familial garanti, prestations à l'enfant, etc...

« La situation entraînée par les problèmes de logement, l'absence chronique de ressources, l'impossibilité d'envisager l'avenir du groupe familial, constituent une véritable agression qui, en Quart Monde, menace l'intégrité de la famille. Celle-ci vit dans la hantise permanente de se trouver dispersée. Car la réponse apportée aux problèmes matériels de la famille se résume encore trop souvent dans le placement des enfants ou dans la menace de leur retrait ». (In *Les familles du Quart Monde prennent la parole*, Pierrelaye, 4-5 décembre 1976).

g. Participation du Quart Monde, par voie de représentants, dans les organismes sociaux et culturels, afin de contrôler d'une manière plus stricte les politiques menées par ceux-ci.

« Une démocratie réelle passe nécessairement par la représentation du Quart Monde en tant que tel auprès des pouvoirs publics » (In *Le livre blanc. Le sous-prolétariat en Belgique*, ATD 1977).

de arbeidsmarkt dragen er natuurlijk toe bij die reeds benarde toestand nog te verergeren. Hierbij zij eraan herinnerd dat de Vierde Wereld geen aanspraak kan maken op de meeste voorzieningen van de sociale zekerheid, aangezien die alleen ten goede komen aan hen die regelmatig werken.

## II. — Wat zijn de behoeften en de voornaamste eisen van de Vierde Wereld ?

### a. Dat zij wordt erkend.

b. Dat voor de gezinnen van de Vierde Wereld voorrang wordt verleend aan de alfabetisering en de beroepsopleiding, die de voorafgaande voorwaarden zijn voor het verkrijgen van inspraak in een democratische maatschappij. Dat zij toegang krijgt tot de kennis via opleiding en informatie.

c. Dat instrumenten voor overdracht onder de sociale groepen worden ontwikkeld en veralgemeend, zodat een vertikale herverdeling tot stand komt onder de verschillende lagen van de bevolking. Zulks impliceert een veel ruimere overheidstegemoetkoming ten behoeve van de minst bedeelde wijken en bevolkingsgroepen.

Dat de wetten op het gewaarborgd levensminimum, op de gewaarborgde gezinsuitkeringen enz. daadwerkelijk worden toegepast.

Er moet een beleid komen dat billijke aan de behoeften van de gezinnen aangepaste sociale uitkeringen mogelijk maakt.

d. Dat in de werking van de instellingen, in de administratieve praktijk en in het leven van de gemeenschap de nodige aanpassingen en wijzigingen worden aangebracht.

Een voorbeeld : kinderbijslag is weliswaar wettelijk gewaarborgd, maar hoeveel gezinnen zijn er niet die in de administratieve praktijk om een of andere raadselachtige reden die bijslag gedurende maanden niet ontvangen ?

e. Inzake huisvesting : dat gezinswoningen ter beschikking worden gesteld die de veiligheid en de menselijke ontplooiing in milieuvriendelijke voorwaarden mogelijk maken.

f. Inzake recht op gezinsleven : dat de moeder van een gezin een sociaal statuut krijgt, alsmede de middelen om haar kinderen op te voeden, dat er een gewaarborgd gezinsinkomen, uitkeringen voor de kinderen enz. komen.

« De toestand die ontstaan is ingevolge de huisvestingsproblemen, het voortdurend gebrek aan bestaansmiddelen; de uitzichtloze toekomst voor de gezinskern, is een echte agressie die de integriteit van het gezin in de Vierde Wereld bedreigt. Zulk een gezin leeft onder de voortdurende obsessie dat het zal worden uiteengerukt. De materiële problemen van het gezin worden immers nog al te vaak « opgelost » door plaatsing van de kinderen of door de bedreiging dat zij aan het gezin zullen worden onttrokken ». (Uit *Les familles du Quart Monde prennent la parole*, Pierrelaye, 4-5 december 1976).

g. Dat de Vierde Wereld via zijn vertegenwoordigers inspraak krijgt in de sociaal-culturele instellingen om het beleid van deze laatste beter te kunnen controleren.

« De echte democratie veronderstelt noodzakelijkerwijs dat de Vierde Wereld als zodanig vertegenwoordigd is bij de overheid » (uit *Het Witboek. Le sous-prolétariat en Belgique*, ATD 1977).

### III. — Le Commissaire royal

La question étant d'une telle importance et les problèmes et besoins évoqués d'une telle ampleur, il devient urgent qu'une personne, une autorité, les étudie de manière plus approfondie, suggère les réformes indispensables et conçoive une politique d'ensemble et de coordination.

Seul, un Commissaire royal pourrait remplir cette mission.

#### 1. Raison d'être

— Le Commissaire royal est une personne investie d'une autorité qui lui permet d'examiner un problème important qui concerne l'ensemble du pays.

— Cet organe échappe aux aléas de la politique, c.à.d. qu'il fonctionne en vue de l'exécution d'une mission précise et jusqu'à ce qu'elle soit terminée.

— Du fait de son mandat extra-gouvernemental et temporaire, le Commissaire royal peut être suffisamment indépendant de la décision politique pour pouvoir étudier sereinement l'ensemble des changements de la société qu'implique l'existence même du sous-prolétariat.

— L'existence du Commissaire royal concrétiserait l'option politique de voir participer à la vie de la nation des citoyens que la misère a exclus de toute représentation.

#### 2. Conditions

— Une commission d'accompagnement parlementaire doit être instaurée (les parlementaires doivent se sentir responsables de ce choix).

— Il y a lieu de veiller à ce que le Commissaire royal puisse s'adjoindre des collaborateurs.

#### 3. Sa mission

Celle-ci sera triple :

- mission de connaissance;
- mission de proposition;
- mission d'interpellation.

##### a. Mission de connaissance

Par l'étude, les enquêtes, les contacts, le Commissaire royal devra détecter le sous-prolétariat pour le connaître de la manière la plus approfondie et complète possible afin d'en fixer l'importance. Il étudiera le phénomène de l'exclusion, les mécanismes qui l'engendrent et la façon dont elle est vécue par les intéressés ainsi que les lieux où elle s'exerce.

Une fois la population connue, il importe de détecter les besoins.

Enfin, l'étude des mécanismes de l'exclusion se fera aux différents niveaux de la société, de l'administration, de la législation, des institutions et de leur fonctionnement.

Pourquoi certaines lois (minimum d'existence...), certaines institutions plus particulièrement chargées de rencontrer les besoins du sous-prolétariat échouent-elles dans leur mission ? Pourquoi tant d'institutions et de mesures n'atteignent-elles que très difficilement le « Quart Monde » ?

##### b. Mission de proposition

Le Commissaire royal doit :

— proposer les lieux et les organes où la représentation du Quart Monde doit être assurée par priorité (Participation);

### III. — De Koninklijk Commissaris

Daar het vraagstuk zo belangrijk is en de problemen en behoeften zo omvangrijk, is het dringend nodig dat een met gezag beklede persoon er een grondig onderzoek aan wijdt, de noodzakelijke hervormingen voorstelt en ter zake een samenhangend en gecoördineerd beleid ontwerpt.

Alleen een Koninklijk Commissaris kan een dergelijke opdracht vervullen.

#### 1. Reden van bestaan

— De Koninklijk Commissaris is een persoon die het nodige gezag heeft om een onderzoek te wijden aan een belangrijk probleem dat het gehele land aanbelangt.

— Hij staat niet bloot aan politieke wisselvalligheden, m.a.w. zijn taak bestaat uit een nauwkeurig omschreven opdracht, die hij vervult tot ze beëindigd is.

— Daar de Koninklijk Commissaris een tijdelijke en niet van de regering afhankelijke opdracht vervult, staat hij onafhankelijk genoeg tegenover de politieke besluitvorming om op een serene manier alle veranderingen in de samenleving te bestuderen die door het bestaan zelf van het lompenproletariaat met zich meebrengt.

— De aanwezigheid van een Koninklijk Commissaris zou een concrete verwezenlijking zijn van het politieke streven om de ingezetenen die door hun ellendige levensomstandigheden van iedere vertegenwoordiging zijn uitgesloten, te laten deelnemen aan het leven van de natie.

#### 2. Voorwaarden

— Er moet een parlementaire begeleidingscommissie tot stand komen (de parlementsleden moeten zich verantwoordelijk voelen voor de door hen gedane keuze).

— Er moet voor gezorgd worden dat de Koninklijk Commissaris medewerkers kan krijgen.

#### 3. Zijn opdracht

Hij heeft een driedubbele opdracht :

- hij moet de nodige kennis opdoen;
- hij moet voorstellen formuleren;
- hij moet om opheldering verzoeken.

##### a. Kennis opdoen

De Koninklijk Commissaris moet door studie, onderzoek en contact het lompenproletariaat opsporen om het zo goed en volledig mogelijk te leren kennen teneinde de omvang ervan te bepalen. Hij moet het verschijnsel van de marginaliteit bestuderen, de oorzaken ervan en de wijze waarop het door de betrokkenen wordt beleefd, alsmede de plaatsen waar de marginaliteit tot uiting komt.

Als hij die bevolkingsgroep eenmaal heeft leren kennen, moet hij de behoeften ervan onderzoeken.

Ten slotte moet hij de oorzaken van de marginaliteit in de samenleving, de administratieve diensten, de wetten, de instellingen en de wijze waarop deze werken, opsporen.

Waarom mislukken bepaalde wetten (bestaansminimum...), bepaalde instellingen die meer in het bijzonder tot taak hebben de noden van het lompenproletariaat te lenigen, in hun opzet ? Waarom krijgen zoveel instellingen en maatregelen slechts uiterst moeilijk vat op de Vierde Wereld ?

##### b. Formuleren van voorstellen

De Koninklijk Commissaris moet :

— plaatsen en organen voorstellen waarin de Vierde Wereld bij voorrang vertegenwoordigd moet zijn (inspraak);

— proposer les réformes législatives et institutionnelles indispensables. Cette initiative mécontentera l'association de représentants des sous-prolétaires à l'élaboration des législations qui les concernent.

### c. Mission d'interpellation

En attendant la mise sur pied de l'organe de sélection permanente du phénomène de l'exclusion auquel une mission et des tâches bien spécifiques seraient reconnues et garanties, le Commissaire royal aurait pour mission d'interpeller le pouvoir politique ou les autorités administratives sur toute loi, projet, proposition, circulaire ou « pratique » à partir de la réalité et des besoins de la population du Quart Monde.

## Commentaire des articles

### Article 1

Cet article prévoit l'institution et la mission d'un Commissariat royal au Quart Monde qui se justifie de la manière suivante :

1° Aucune instance politique, aucune administration, aucun organisme national d'information et de documentation n'est actuellement en mesure d'évaluer en chiffres l'étendue de la misère ou de l'identifier de manière exacte. Compte tenu de l'ampleur des problèmes, un organisme ad hoc doit être chargé de cette mission et échapper aux contraintes et aléas de la vie politique, s'il veut réussir sa mission et s'attaquer réellement aux problèmes de la misère.

2° Ce travail immense n'est pas à la portée d'un seul homme. Une équipe composée d'experts et de personnes qui connaissent ou peuvent connaître cette population doit être constituée à cet effet.

3° Une telle institution n'est évidemment pas en mesure d'apporter elle-même les réformes politiques, administratives et juridiques nécessaires pour combattre la misère et l'exclusion sociale. Son rôle est de proposer des réformes utiles dans un rapport, dont la publication met fin à sa mission.

4° Le contraire de l'exclusion, c'est évidemment la participation démocratique à la vie économique et sociale.

L'action de bienfaisance et l'aide individuelle n'augmentent que légèrement les chances de cette population à la participation démocratique.

Des mécanismes doivent être proposés qui assurent une représentation qui ne soit pas précisément formelle — qui sont les délégués du Quart Monde ? — mais qui soit effective dans les organes de décision et de fonctionnement des institutions existantes.

### Art. 2

Cet article a trait à l'organisation du Commissariat royal au Quart Monde :

1° Celui-ci ne pourra fonctionner convenablement qu'à la double condition de disposer :

— onontbeerlijke wettelijke en institutionele hervormingen voorstellen. Dit initiatief houdt in dat de vertegenwoordigers van het lumpenproletariaat moeten worden betrokken bij het opstellen van de wetgeving welke die groep aanbelangt.

### c. Verzoeken om opheldering

In afwachting dat een instelling wordt gecreëerd die bestendig de marginalen opspoort, en waaraan men een welbepaalde opdracht en welbepaalde taken zou toewijzen en garanderen, zou de opdracht van de Koninklijk Commissaris erin bestaan de bewindslieden of de bestuurlijke overheid om opheldering te verzoeken over elke wet, elk ontwerp, elk voorstel, elk rondschrijven of « gebruik », uitgaande van de werkelijkheid en de noden van de bevolking van de Vierde Wereld.

## Bespreking van de artikelen

### Artikel 1

Dit artikel voorziet in de instelling en de opdracht van een Koninklijk Commissariaat voor de Vierde Wereld, dat wordt verantwoord als volgt :

1° Geen enkel beleidsorgaan, geen enkel bestuur, geen enkele nationale instelling voor informatie en documentatie is thans in staat een becijferd bestek op te maken van de ellende of ze precies om te schrijven. Rekening houdend met de omvang van de problemen moet een instelling ad hoc met die taak worden belast, die niet mag blootstaan aan politieke drukking en wisselvalligheden, wil ze in haar opdracht kunnen slagen en de problemen van de armen daadwerkelijk aanpakken.

2° Dit onmetelijke werk ligt niet in het bereik van één persoon. Daarvoor moet een team van deskundigen en van personen die deze mensen kennen of kunnen kennen, ingezet worden.

3° Een dergelijke instelling is uiteraard niet bij machte om zelf de politieke, bestuurlijke en juridische hervormingen tot stand te brengen die noodzakelijk zijn om de ellende en de sociale uitsluiting tegen te gaan. Haar taak bestaat erin nuttige hervormingen voor te stellen in een verslag, waarvan de publikatie tevens het einde van haar opdracht betekent.

4° Het tegengestelde van uitsluiting is natuurlijk de democratische inspraak in het economische en maatschappelijke leven.

Liefdadigheid en individuele hulp betekenen maar weinig voor de mogelijkheden van de betrokkenen inzake democratische inspraak.

Er moeten gepaste — niet louter formele — technieken voor die vertegenwoordigers worden voorgesteld — wie zijn de vertegenwoordigers van de Vierde Wereld ? — met het oog op de besluitvorming en de werking van de bestaande instellingen.

### Art. 2

Dit artikel heeft betrekking op de inrichting van het Koninklijk Commissariaat voor de Vierde Wereld :

1° Het zal slechts behoorlijk kunnen werken op twee voorwaarden, namelijk dat het kan beschikken :

- d'un budget;
  - de collaborateurs efficaces et durables.
- Tel est l'objet de cet article.

2° La proposition doit émaner de la Chambre des Représentants et du Sénat.

En effet, la mission du Commissariat concerne l'ensemble du pays. La Chambre des Représentants et le Sénat sont l'émanation directe de la nation. Leur proposition a donc une signification politique nationale.

3° Compte tenu de l'intérêt national de la mission du Commissariat royal, et conformément à la tradition, le budget du Commissariat est rattaché à celui du Premier Ministre.

### Art. 3

Cet article prévoit le dépôt régulier de rapports du Commissaire royal à une commission parlementaire ad hoc, et de rapports annuels d'activité sur le Bureau des Chambres.

En effet :

1° la mission du Commissariat royal perdrait sa raison d'être si elle n'était pas accompagnée d'un débat politique.

Il convient ainsi d'éviter l'écueil du travail technocratique, coupé des réalités politiques et administratives et de confronter les élus de la nation avec les problèmes de la pauvreté.

2° il y a tout lieu de penser que, même temporaire, la mission du Commissariat couvrira plusieurs années. Le dépôt d'un rapport annuel sur les Bureaux de la Chambre des Représentants et du Sénat paraît justifié pour faire le point des problèmes à l'occasion d'un débat public.

Par ailleurs, le dépôt régulier de rapports devrait empêcher la démobilisation consécutive à la désignation du Commissaire royal par les représentants de la nation.

L'article 4 a trait au fonctionnement du Commissariat.

Celui-ci ne peut travailler valablement sans la collaboration des administrations compétentes.

G. RYCKMANS-CORIN  
M. WATHELET

## PROPOSITION DE LOI

### Article 1

Il est institué un Commissariat royal au Quart Monde, chargé de présenter un rapport sur la situation de la population pauvre de Belgique et de proposer les mesures adéquates pour assurer la représentation de cette population dans les instances responsables de l'action sociale.

- over een begroting;
  - en over bekwame en blijvende medewerkers.
- Dat is de bedoeling van dit artikel.

2° Het voorstel moet uitgaan van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat.

De opdracht van het Commissariaat belangt immers het hele land aan. De Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat zijn het directe uitvloeisel van de Natie. Hun voorstel heeft dus een nationale politieke betekenis.

3° Rekening houdend met het nationale belang van de opdracht van het Koninklijk Commissaris en overeenkomstig de traditie, wordt de begroting van het Commissariaat gevoegd bij die van de Eerste Minister.

### Art. 3

Dit artikel bepaalt dat de Koninklijk Commissaris geregeld verslagen bij een parlementaire commissie ad hoc, alsmede jaarverslagen over de werkzaamheden van het Commissariaat bij het Bureau van de Kamers moet indienen.

Immers :

1° de opdracht van het Koninklijk Commissariaat zou nutteloos worden als ze niet gepaard ging met een politiek debat.

Op die manier moet men de nadelen ontwijken van het technokratische werk, dat geheel los staat van de politieke en bestuurlijke realiteit en dienen de verkozenen van de natie met de problemen van de armen geconfronteerd te worden.

2° het is best denkbaar dat de opdracht van het Commissariaat, ook al is ze tijdelijk, vele jaren in beslag zal nemen. De indiening van een jaarverslag bij het Bureau van Kamer en Senaat lijkt verantwoord met het oog op het houden van een openbaar debat om een balans van de problemen op te maken.

Overigens moet het geregeld indienen van verslagen verhinderen dat de aanwijzing van de Koninklijk Commissaris door de vertegenwoordigers van de natie gevolgd wordt door een periode van verminderde belangstelling.

Artikel 4 heeft betrekking op de werking van het Commissariaat.

Het kan niet degelijk werken zonder medewerking van de bevoegde besturen.

## WETSVOORSTEL

### Artikel 1

Er wordt een Koninklijk Commissariaat voor de Vierde Wereld ingesteld, dat tot taak heeft een verslag over de toestand van de armlastige bevolking in België op te stellen en de gepaste maatregelen voor te stellen om te voorzien in de vertegenwoordiging van de betrokkenen in de met het sociale beleid belaste organen.

## Art. 2

Le Commissariat royal au Quart Monde est dirigé par un Commissaire royal désigné par le Roi sur proposition de la Chambre des Représentants et du Sénat.

Le Roi fixe le cadre et le statut administratif et pécuniaire du Commissaire royal et de ses collaborateurs; le budget du Commissariat est rattaché à celui du Premier Ministre.

## Art. 3

D'initiative ou sur demande, le Commissaire royal fait rapport à une commission spéciale de la Chambre des Représentants et à une commission spéciale du Sénat.

Annuellement, il dépose son rapport d'activités sur le bureau des Chambres.

## Art. 4

Les moyens d'information nécessaires à l'accomplissement de sa mission sont mis à la disposition du Commissaire royal par les ministres et les secrétaires d'Etat compétents.

Il peut aussi procéder à des auditions de personnes privées, d'organisations publiques ou privées ainsi que de fonctionnaires des services publics intéressés.

Le Commissaire royal peut charger un organisme ou une personne d'enquêtes ou d'études; il en arrête le programme et en supporte les charges.

24 décembre 1979.

G. RYCKMANS-CORIN  
M. WATHELET  
P. DESCHAMPS  
A. LIENARD

## Art. 2

Het Koninklijk Commissariaat voor de Vierde Wereld wordt geleid door een Koninklijk Commissaris die door de Koning op voordracht van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat wordt aangewezen.

De Koning stelt het kader en het bestuurlijk en financieel statuut van de Koninklijk Commissaris en diens medewerkers vast; de begroting van het Commissariaat wordt gevoegd bij die van de Eerste Minister.

## Art. 3

De Koninklijk Commissaris brengt op eigen initiatief of op verzoek verslag uit aan een bijzondere commissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan een bijzondere commissie van de Senaat.

Jaarlijks dient hij zijn verslag over de werkzaamheden in bij het bureau van de Kamers.

## Art. 4

De bevoegde ministers en staatssecretarissen stellen de Koninklijk Commissaris alle informatiemiddelen ter beschikking die hij nodig heeft om zijn taak te vervullen.

De Koninklijk Commissaris kan ook privé-personen, openbare of particuliere organisaties en ambtenaren van de betrokken overheidsdiensten horen.

Hij kan een instelling of een persoon belasten met een onderzoek of een studie; hij stelt het programma daarvan vast en draagt de lasten ervan.

24 december 1979.